

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA CZWARTA SEKCJA

SPRAWA PYRAK przeciwko POLSCE

(SKARGA nr 54476/00)

WYROK – 12 maja 2008 r.

W sprawie Pyrak przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan N. BRATZA, *Przewodniczący*,

Pan G. BONELLO,

Pan K. TRAJA,

Pan L. GARLICKI,

Pani L. MIJOVIĆ

Pan J. ŠIKUTA,

Pan P. HIRVELÄ, *sędziowie*

oraz Pani F. ARACI, *Zastępca Kanclerza Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 22 stycznia 2008 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 54476/00) wniesionej do Trybunału przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Bogusława Pyraka („skarżący”), w dniu 7 kwietnia 1999 r.

2. Skarżący był reprezentowany przez pana A. Rzeplińskiego, z polskiego oddziału Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swojego pełnomocnika, pana Jakuba Wołásiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący zarzucał w szczególności, że długość aresztu tymczasowego zastosowanego w jego sprawie była nadmierna, a także, że jego odwołanie od postanowienia o przedłużeniu aresztu tymczasowego nie zostało rozpatrzone „bezzwłocznie”.

4. Decyzją z dnia 20 lutego 2007 r. Trybunał uznał skargę za częściowo niedopuszczalną oraz postanowił o zakomunikowaniu Rządowi zarzutów na podstawie art. 5 § 3 oraz § 4. Zgodnie z postanowieniami art. 29 § 3 Konwencji, Trybunał uznał, że sprawa zostanie rozpatrzona w tym samym czasie zarówno co do meritum, jak i co do dopuszczalności.

FAKTY

I OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Skarżący, pan Bogusław Pyrak, jest obywatelem polskim, który urodził się w 1940 r. i mieszka w Brochowie, Polska.

6. Skarżący był przewodniczącym Spółdzielni Rolnej w Nowym Trozynie. W 1993 r. zostawszy poinformowanym o popełnieniu przestępstwa, Prokurator Rejonowy w Gostyniu wszczął śledztwo dotyczące podejrzenia defraudacji funduszy spółdzielni.

7. W dniu 22 kwietnia 1994 r. wobec skarżącego zastosowano środek zapobiegawczy w postaci dozoru policji i poręczenia majątkowego.

8. W dniu 11 lipca 1995 r. Prokurator Rejonowy w Gostyniu wniósł akt oskarżenia do Sądu Okręgowego w Płocku. Skarżący został oskarżony o defraudację własności spółdzielni w wysokości około 80 000 PLN [około 20 000 EUR].

9. W dniu 5 stycznia 1996 r. Sąd Okręgowy w Płocku zwrócił sprawę prokuraturze w celu uzupełnienia braków w postępowaniu. Prokurator odwołał się od postanowienia sądu. W dniu 29 lutego 1996 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił postanowienie i nakazał Sądowi Okręgowemu zajęcie się sprawą.

10. Pierwsza rozprawa odbyła się w dniu 3 czerwca 1996 r.

11. Z uwagi na fakt, że korespondencja wysłana do skarżącego została zwrócona, co wskazywało na fakt, że adresat opuścił swoje miejsce zamieszkania na bliżej nieokreślony czas, w dniu 10 lutego 1997 r. Sąd Okręgowy zarządził tymczasowe aresztowanie skarżącego. Sąd uznał, że areszt tymczasowy jest niezbędny w celu zapewnienia stawienia się skarżącego przed sądem, gdyż nie stawiał się on na rozprawy w dniach 9, 17, 22 oraz 27 stycznia 1997 r. Postanowienie nie precyzowało okresu tymczasowego aresztowania skarżącego.

12. Skarżący odwołał się. Utrzymywał, że poinformował sąd o fakcie braku możliwości uczestnictwa w rozprawach, a jego nieobecność wynika z konieczności przejścia operacji. W dniu 4 marca 1997 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił postanowienie Sądu Okręgowego i zwrócił sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że skarżący był wcześniej hospitalizowany, w okresie od 10 do 17 lutego 1997 r. Skarżący

miał zawał serca i musiał przejść operację serca. Sąd stwierdził, iż w tych okolicznościach Sąd Okręgowy powinien ponownie rozpatrzyć konieczność zastosowania aresztu tymczasowego wobec skarżącego.

13. W dniu 7 kwietnia 1997 r. A. M., biegły kardiolog, przedstawił swoją opinię. Po dwukrotnym zbadaniu skarżącego doszedł do wniosku, że może on uczestniczyć w rozprawach. Jednakże, według opinii A. M., umieszczenie skarżącego w areszcie tymczasowym pogorszyłoby jego stan zdrowia, dlatego tego typu środek mógłby być zastosowany tylko pod bezpośrednią obserwacją medyczną.

14. W dniu 24 kwietnia 1997 r. sąd uzyskał kolejną opinię eksperta – doktora J. K. (specjalisty patologii sądowej i patologii anatomicznej). Biegły uznał za wysoce nieprawdopodobne, by skarżący przeszedł zawał serca w lutym tego samego roku.

15. W dniu 5 czerwca 1997 r. Sąd Okręgowy w Płocku postanowił o umieszczeniu skarżącego w areszcie tymczasowym na okres sześciu miesięcy, ponieważ utrudniał on postępowanie. Sąd odmówił akceptacji osobistego poręczenia udzielonego skarżącemu przez członka izby wyższej polskiego parlamentu, senatora J. S. Skarżący odwołał się od postanowienia, podkreślając, że dostosowywał się do wymogów policyjnego dozoru i stawiał się co tydzień na komisariacie w Iławie. Wpłacił również kaucję. W dniu 4 lipca 1997 r. Sąd Apelacyjny uchylił postanowienie Sądu Okręgowego w Płocku, uznając, że umieszczenie skarżącego w areszcie tymczasowym nie jest niezbędne dla prawidłowego toku postępowania. Pomijając poważny stan skarżącego, Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę właściwości zastosowania innych środków zapobiegawczych już wcześniej nałożonych na skarżącego, tj. poręczenia majątkowego lub dozoru policyjnego. Dodatkowo, co najmniej od dnia 10 lutego 1997 r. nie miał miejsca żaden postęp w sprawie, gdyż postępowanie prowadzone do tej pory koncentrowało się głównie na ustaleniu, czy istniały istotne przesłanki umieszczenia skarżącego w areszcie tymczasowym.

16. W czasie rozprawy przeprowadzonej w dniu 6 stycznia 1998 r. skarżący poinformował Sąd Okręgowy, że nie czuje się dobrze. Później został przebadany przez doktora M.W., który potwierdził, że skarżący nie może brać udziału w rozprawie. Sąd również wysłuchał opinii innego doktora, J. K. (który w międzyczasie przedstawił opinię o stanie zdrowia z dnia 22 kwietnia 1997 r.). J. K. uznał, że skarżący może brać udział w rozprawie.

17. Podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 7 stycznia 1998 r., skarżący zaprezentował notatkę podpisaną przez kolejnego doktora, W. W., który nakazywał skarżącemu przejście kolejnych badań lekarskich w szpitalu. Tego samego dnia Sąd Okręgowy postanowił o umieszczeniu skarżącego w areszcie tymczasowym na okres trzech tygodni. Miał on zostać umieszczony w szpitalu więziennym w Łodzi i poddany badaniom. Sąd uznał, że skarżący usiłował utrudnić postępowanie. W szczególności, w świetle opinii biegłego z dnia 22 kwietnia 1997 r., operacja przeprowadzona na skarżącym była zbęd-

na. Istniało też ryzyko, że skarżący może przejść kolejne operacje, które tylko przyczynią się do przedłużenia postępowania. Sąd Apelacyjny w Warszawie podtrzymał to postanowienie w dniu 27 stycznia 1998 r.

18. W konsekwencji, skarżący przeszedł badania lekarskie w szpitalu więziennym. W dniu 5 lutego 1998 r. został on poinformowany przez lekarzy więziennych, że ma wrzody na dwunastnicy oraz zapalenie żołądka.

19. Areszt tymczasowy skarżącego był przedłużany w dniach 27 stycznia, 29 kwietnia oraz 29 lipca 1998 r. Sąd doszedł do wniosku, że okoliczności przywołane poprzednio w celu zastosowania aresztu tymczasowego były ciągle aktualne. W szczególności sąd podkreślił, że nie przedstawiono żadnej wiarygodnej dokumentacji dotyczącej problemów zdrowotnych skarżącego. Dodatkowo, wszystko wskazywało na to, że skarżący przyczyniał się do przedłużania postępowania. Odwołania skarżącego na powyższe postanowienia były oddalane. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 lutego 1998 r. nie zawierało żadnego uzasadnienia.

20. Na rozprawach przeprowadzonych w dniach 23 i 27 lutego 1998 r. skarżący skarżył się na swój stan zdrowia. Na rozprawę w dniu 27 lutego musiał zostać doprowadzony przez policjantów, trząsł się i nie mógł odpowiedzieć na pytania sądu. Sąd nie uwzględnił wniosku skarżącego o zwolnienie z aresztu. Sąd wziął pod uwagę opinię medyczną potwierdzającą zdolność skarżącego do udziału w rozprawach i po raz kolejny przedłużył areszt tymczasowy.

21. W trakcie rozprawy w dniu 12 marca 1998 r. sąd zaczął przesłuchiwać świadków. Jednakże rozprawa nie mogła być kontynuowana ze względu stan zdrowia skarżącego.

22. W dniu 6 maja 1998 r. przedstawiono sądowi kolejną opinię biegłego. Według opinii, stan zdrowia nie był przeszkodą do umieszczenia skarżącego w normalnym areszcie tymczasowym.

23. W dniu 29 lipca 1998 r. skarżący przedstawił osobiste poręczenie podpisane przez J. K., byłego lidera opozycji i członka polskiego parlamentu.

24. W dniu 8 lipca 1998 r. skarżący zwrócił się z wnioskiem do Sądu Okręgowego w Płocku o zwolnienie go z aresztu śledczego. Przedstawił również osobiste poręczenia podpisane przez W.B., byłego Ministra Spraw Zagranicznych oraz M.E., lekarza oraz przywódcę powstania w Getcie Warszawskim w 1943 r.

25. Sąd Okręgowy odmówił zwolnienia skarżącego z aresztu na podstawie poręczeń osobistych.

26. W dniu 30 października 1998 r. Sąd Okręgowy przedłużył tymczasowe aresztowanie skarżącego do dnia 31 grudnia 1998 r. Sąd uznał, że skarżący uparcie składa wnioski, które znacznie przyczyniają się do długości postępowania. Jednocześnie informował władze więzienne o swoich licznych problemach zdrowotnych w celu uzyskania zaświadczenia lekarskiego poświadczającego

jącego o konieczności wypuszczenia go z aresztu. W dniu 3 listopada 1998 r. skarżący odwołał się od tego postanowienia.

27. W dniu 13 listopada 1998 r. Sąd Apelacyjny zadecydował, że w celu rozpatrzenia postanowienia z dnia 30 października 1998 r. niezbędne jest zasięgnięcie opinii biegłego o stanie zdrowia skarżącego. Wydaje się, że opinia została dostarczona 28 grudnia 1998 r.

28. W dniu 28 grudnia 1998 r. Sąd Okręgowy po raz kolejny przedłużył areszt tymczasowy skarżącego. W dniu 15 stycznia 1999 r. Sąd Apelacyjny podtrzymał to postanowienie i zdecydował, że rozważanie meritum skargi na postanowienie z dnia 30 października 1998 r. nie miałoby jakiegokolwiek sensu.

29. W dniu 22 stycznia 1999 r. Sąd Okręgowy skazał skarżącego za wszystkie zarzuty zawarte w akcie oskarżenia na 2 lata i 8 miesięcy kary pozbawienia wolności oraz nakazał jego zwolnienie z aresztu tymczasowego.

30. W dniu 19 kwietnia 2000 r. Sąd Apelacyjny uchylił wyrok i zwrócił sprawę do Prokuratury Rejonowej w celu przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego.

31. W dniu 24 kwietnia 2001 r. Prokurator Rejonowy w Gostyniu wniósł nowy akt oskarżenia do Sądu Okręgowego w Płocku.

32. W dniu 28 listopada 2005 r. Sąd Okręgowy wydał wyrok skazujący skarżącego na karę jednego roku pozbawienia wolności. Prokurator złożył odwołanie.

33. W dniu 10 maja 2006 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił wyrok i zwrócił sprawę do ponownego rozpoznania. Wydaje się, że postępowanie jest ciągle w toku przed sądem pierwszej instancji.

II. ODPOWIEDNIE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

34. Odpowiednie prawo krajowe i praktyka dotycząca zastosowania tymczasowego aresztowania, podstawy jego przedłużenia, uchylenia tymczasowego aresztowania oraz zasady odnoszące się do innych tak zwanych środków zapobiegawczych są zawarte w wyrokach Trybunału w sprawach *Kudła p. Polsce* [WI], nr 3021/96, §§ 75-79, ETPCz 2000-XI; *Bagiński p. Polsce*, nr 37444/97, §§ 42-46, 11 października 2005 r.; oraz *Celejewski p. Polsce*, nr 17584/04, §§ 22-23, 4 sierpnia 2006 r.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 5 § 3 KONWENCJI

35. Skarżący skarżył się, że długość jego tymczasowego aresztowania była nadmierna. Skarżący opierał się na art. 5 § 3 Konwencji, który stanowił, iż:

„Każdy zatrzymany lub aresztowany zgodnie z postanowieniami ust. 1 lit. c) niniejszego artykułu ... ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie albo zwol-

niony na czas postępowania. Zwolnienie może zostać uzależnione od udzielenia gwarancji zapewniających stawienie się na rozprawę”.

36. Rząd zakwestionował ten argument.

1. Dopuszczalność

37. Trybunał zauważył, iż skarga nie jest rażąco bezzasadna w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji. Zauważa również, iż nie jest bezzasadna w oparciu o inne podstawy. Wobec powyższego musi zostać uznana za dopuszczalną.

2. Meritum

1. Okres, który powinien być brany pod uwagę

38. Okres tymczasowego aresztowania skarżącego, który należy wziąć pod uwagę na podstawie art. 5 § 3, zaczął biec w dniu 7 stycznia 1998 r., kiedy to został on aresztowany pod zarzutem defraudacji i zakończył się w dniu 22 stycznia 1999 r., kiedy został skazany przez Sąd Okręgowy w Płocku.

39. Konsekwentnie okres, który należy wziąć pod uwagę, wynosi 1 rok i 15 dni.

2. Argumenty stron

40. Skarżący podnosił, że był przetrzymywany w areszcie tymczasowym w oczekiwaniu na proces przez nieuzasadnienie długiego czasu. Podkreślił, że sądy krajowe ignorowały fakt udzielenia mu poręczeń osobistych przez wysoce szanowane i godne zaufania osoby. Dodatkowo sądy nie uwzględniły zastosowania nieizolacyjnych środków zapobiegawczych.

41. Co więcej, podejmując decyzje o przedłużeniu aresztu, sądy odwoływały się do faktu nieobecności skarżącego na rozprawach w styczniu 1997 r., nie biorąc pod uwagę, że jego nieobecność była spowodowana chorobą.

42. Ostatecznie skarżący twierdził, że sądy krajowe powoływały się na ryzyko obstrukcji procesowej, nie precyzując, które z przedstawionych zaświadczeń lekarskich jest nieprawdziwe lub która z chorób była symulowana.

43. Rząd argumentował, że areszt tymczasowy zastosowany wobec skarżącego mieścił się w granicach art. 5 § 3, był uzasadniony „istotnymi” i „wystarczającymi” powodami. Przyczynami jego zastosowania były, między innymi, uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstw oraz rzeczywiste ryzyko obstrukcji procesowej. Co więcej, Rząd podnosił, że sprawa była skomplikowana.

44. Rząd argumentował, że władze krajowe wykazały właściwą staranność, jaka jest wymagana w sprawach tymczasowo aresztowanych oraz że pewne opóźnienia zostały spowodowane przeszkodami niezawinionymi przez sądy. Postępowanie było prowadzone sprawnie. W szczególności rozprawy odbywały się regularnie i w krótkich odstępach czasu. Co więcej, liczne wnio-

ski składane przez skarżącego przyczyniły się do przedłużenia postępowania, a jednocześnie do długości tymczasowego aresztowania.

3. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

45. Trybunał przypomina, że podstawowe zasady dotyczące prawa do sądu w rozsądnym terminie lub do zwolnienia z aresztu tymczasowego w oczekiwaniu procesu sądowego, zagwarantowane w art. 5 § 3 Konwencji, zostały wyrażone w wielu wcześniejszych orzeczeniach (zobacz, między innymi, *Kudła p. Polsce* [WI], nr 30210/96, § 110 i kolejne, ETPCz 2000 XI; *McKay p. Zjednoczonemu Królestwu* [WI], nr 543/03, §§ 41-44, ETPCz 2006-..., z dalszymi odniesieniami).

(b) Zastosowanie powyższych zasad do przedmiotowej sprawy

46. Podejmując decyzję o zastosowaniu aresztu tymczasowego, sądy brały pod uwagę nie tylko uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, ale także (1) potrzebę zapewnienia właściwego toku postępowania, (2) ryzyko, że skarżący zacznie się ukrywać. Jeśli chodzi o ostatnią kwestię, to sądy wzięły pod uwagę fakt, że skarżący zmienił miejsce pobytu i nie stawiał się na kilku rozprawach.

47. Trybunał podkreśla, że art. 5 § 3 Konwencji nie może być traktowany jako uzasadnienie do zastosowania aresztu tymczasowego bez uzasadnionej przyczyny, pod warunkiem, że nie trwa dłużej niż określony czas. Uzasadnienie każdego okresu tymczasowego aresztowania, nieważne jak krótkiego, musi zostać przekonywująco przedstawione przez władze (zobacz *Belchev p. Bułgarii*, nr 39270/98, § 82, 8 kwietnia 2004 r. oraz *Sarban p. Mołdawii*, nr 3456/05, § 97, 4 października 2005 r.).

48. Trybunał przyznaje, że uzasadnione podejrzenie popełnionego przestępstwa przez skarżącego mogło początkowo uzasadniać jego aresztowanie. Również konieczność zapewnienia właściwego toku postępowania uzasadniała początkowo tymczasowy areszt. Jednakże wraz z upływem czasu powody te stały się mniej istotne i nie mogły uzasadniać całego okresu aresztowania skarżącego.

49. Trybunał zauważa, że w przedmiotowej sprawie skarżący, były przewodniczący spółdzielni rolniczej, w chwili aresztowania miał 58 lat. Nie był wcześniej karany. Dodatkowo, był oskarżony o przestępstwo popełnione bez użycia przemocy. Zgodnie z twierdzeniami władz krajowych, skarżący powoływał się na swoje różne choroby w celu utrudniania przebiegu postępowania. Sądy uznały, że zachowanie skarżącego było wymierzone w przedłużanie procesu w celu uniknięcia odpowiedzialności karnej (zobacz paragrafy 17, 19, 26 powyżej).

50. Art. 5 § 3 nie może być uznany za zobowiązujący władze krajowe do wypuszczania z aresztu więźniów z powodu ich stanu zdrowia, ale przy podejmowaniu decyzji o przedłużeniu aresztu tymczasowego muszą one brać po uwagę alternatywne sposoby zapewnienia stawienia się oskarżonego przed sądem (zobacz *Jabłoński p. Polsce*, nr 33492/96, § 82-83, 21 grudnia 2000 r.). W przedmiotowej sprawie w początkowej fazie na skarżącego nałożono środki zapobiegawcze w formie kaucji oraz dozoru policji. Po tym, jak skarżący nie pojawił się na kilku rozprawach, z powodu poważnych problemów zdrowotnych, sądy uznały, że jego tymczasowe aresztowanie jest niezbędne dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania (zobacz paragrafy 11 i 12). Sąd kilka razy odmówił zwolnienia skarżącego pomimo przedstawienia przez skarżącego licznych poręczeń majątkowych, wystawionych nie tylko przez prywatne osoby, ale także przez byłego Ministra Spraw Zagranicznych oraz przywódcę powstania w Getcie Warszawskim. Sądy nie rozważyły zastosowania innych środków zapobiegawczych, które zagwarantowałyby stawiennictwo przed sądem. Nie wspomniano, dlaczego alternatywne środki nie zapewniłyby jego obecności przed sądem, ani nie rozważono, czy wypuszczenie z aresztu skarżącego spowodowałoby zakłócenie toczącego się postępowania.

51. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności, Trybunał uznaje, że powody podane przez władze krajowe nie mogą być uznane za istotne i wystarczające, by uzasadnić cały okres tymczasowego aresztu skarżącego.

52. Pomimo że powyższe wnioski w normalnych okolicznościach zwalniają Trybunał od oceny, czy postępowanie było prowadzone z należytą starannością, w przedmiotowej sprawie Trybunał musi zwrócić uwagę, że pomimo aresztowania skarżącego w dniu 11 lipca 1995 r., ponad rok zajęło sądowi przeprowadzenie pierwszej rozprawy (zobacz paragrafy 9 i 10 powyżej). Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że 4 lipca 1997 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie skrytykował sposób prowadzenia postępowania przez Sąd Okręgowy (zobacz paragraf 15 powyżej).

53. W tych okolicznościach Trybunał uznaje, że władze, rozpatrując sprawę skarżącego, nie działały z należytą starannością.

54. Wskutek czego nastąpiło naruszenie art. 5 § 3 Konwencji.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 5 § 4 KONWENCJI

55. Skarżący zarzucał, że jego skarga na postanowienie przedłużające areszt tymczasowy z dnia 30 października 1998 r. nie została poddana kontroli przez Sąd Apelacyjny w Warszawie do dnia 15 stycznia 1999 r. Skarżący powołał się na art. 5 § 4 Konwencji, który stanowi co następuje:

„Każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeżeli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem”.

56. Rząd zakwestionował ten argument.

A. Dopuszczalność skargi (wyczerpanie środków krajowych)

57. Trybunał zauważa, że skarga nie jest rażąco bezpodstawną w znaczeniu art. 35 § 3 Konwencji. Ponadto zauważa, że nie jest również niedopuszczalna w oparciu o jakąkolwiek podstawę. Dlatego też musi zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum

1. Okres brany pod uwagę

58. Na wstępie Trybunał zauważa, że skarga skarżącego na postanowienie przedłużające tymczasowe aresztowanie z dnia 3 listopada 1998 r. była rozpatrywana przez Sąd Apelacyjny dopiero 15 stycznia 1999 r. (zobacz paragrafy 26-28 powyżej). Okres będący przedmiotem rozważań trwał 2 miesiące i dwa tygodnie.

2. Stanowiska stron

59. Skarżący podniósł, że sąd rozpatrzył jego skargę na postanowienie przedłużające tymczasowe aresztowanie dopiero po upływie znacznego okresu czasu, tj. dwóch miesięcy i dwóch tygodni. Fakt złożenia przez niego wniosku o wyłączenie sędziego nie powinien być poczytywany jako uzasadniony powód braku rozpatrzenia jego skargi w rozsądnym terminie. Dalej skarżący podniósł, że z powodu opóźnienia skarga stała się bezprzedmiotowa, ponieważ w międzyczasie Sąd Okręgowy ponownie przedłużył tymczasowy areszt.

60. Rząd powstrzymał się od zajęcia stanowiska co do *meritum* zarzutu. Jednakże podnosił, że skarżący przyczynił się do opóźnienia postępowania poprzez złożenie wniosku o wyłączenie sędziego rozpatrującego sprawę.

3. Ocena Trybunału

61. Trybunał przypomina, że art. 5 § 4, gwarantując osobom aresztowanym lub odbywającym karę pozbawienia wolności prawo do zbadania legalności pozbawienia wolności zawiera również, po zainicjowaniu takiej kontroli, prawo do bezzwłocznego rozstrzygnięcia sądowego dotyczącego zgodności z prawem uwięzienia i ewentualnego uwolnienia, jeśli środek zastosowano niezgodnie z prawem (zobacz na przykład *Baranowski p. Polsce* nr 28358/95, § 68, ETPCz 2000-III).

62. Ustalenie, czy właściwa decyzja została przyjęta „bezzwłocznie”, zgodnie z rozumieniem tego przepisu zależy od szczególnych okoliczności sprawy. W szczególnych okolicznościach złożoność medycznych – lub innych – okoliczności, relewantnych dla oceny, czy osoba powinna zostać pozbawiona wolności czy zwolniona, może być czynnikiem branym pod uwagę

przy ocenie zgodności z art. 5 § 4. Nie oznacza to jednak, że skomplikowanie danej sprawy – nawet wyjątkowej – zwalnia władze krajowe od podstawowego zobowiązania zawartego w tym artykule (zobacz, *mutatis mutandis*, Baranowski p. Polsce cytowany powyżej; oraz Musiał p. Polsce [WI], nr 24557/94, § 43, ETPCz 1999-II).

63. W tym kontekście Trybunał również przypomina, że konieczne jest bezzwłoczne ustalenie przez sąd legalności pozbawienia wolności w postępowaniu przygotowawczym, ponieważ oskarżony powinien być beneficjentem zasady domniemania niewinności (zobacz na przykład *Jabłoński p. Polsce* nr 33492/96, § 93, 21 grudnia 2000).

64. W przedmiotowej sprawie Rząd sugerował, że skarżący przyczynił się do przedłużenia badania zgodności z prawem jego skargi na postanowienie z dnia 30 października 1998 r. poprzez złożenie wniosku o wyłączenie jednego z sędziów (zobacz paragraf 60 powyżej).

65. Jest prawdą, że w czasie, kiedy skarga na postanowienie o przedłużeniu aresztu tymczasowego z dnia 3 listopada 1998 r. miała być rozpatrywana, skarżący złożył wniosek o wyłączenie jednego z sędziów. Dodatkowo sąd musiał zasięgnąć opinii lekarskiej w przedmiocie stanu zdrowia skarżącego (zobacz paragraf 27 powyżej).

66. Jednakże w opinii Trybunału okoliczności te nie mogą zwolnić władzy sądowniczej od bezzwłocznego ustalenia legalności pozbawienia wolności („...cannot absolve the judicial authorities from conducting the habeas corpus proceedings speedily...”).

67. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności, Trybunał uznaje, że okres rozpatrywania wniosku o zwolnienie skarżącego, tj. 2 miesiące i 15 dni, nie spełniał wymogu bezzwłoczności, zawartego w art. 5 § 4.

68. Trybunał uznaje, że nastąpiło naruszenie art. 5 § 4 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

69. Artykuł 41 Konwencji stanowi, iż:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

70. Skarżący domagał się 20 000 euro (EUR) za poniesioną szkodę niematerialną.

71. Rząd uznał, że roszczenia skarżącego są nadmierne.

72. Trybunał uznaje, iż skarżący doznał szkody niemajątkowej, która nie zostałaby wystarczająco zaspokojona przez samo stwierdzenie naruszenia

Konwencji. Mając na uwadze okoliczności sprawy i oceniając je z uwzględnieniem zasady sprawiedliwości, Trybunał przyznaje z tego tytułu skarżącemu 2500 EUR.

B. Koszty i wydatki

73. Skarżący nie przedstawił żadnego roszczenia z tytułu kosztów i wydatków.

C. Odsetki za zwłokę

74. Trybunał uważa za stosowne stwierdzić, iż odsetki za zwłokę powinny być oparte na marginalnej stopie Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje* pozostałą część skargi za niedopuszczalną;
2. *Stwierdza*, że nastąpiło naruszenie art. 5 § 3 Konwencji;
3. *Stwierdza*, że nastąpiło naruszenie art. 5 § 4 Konwencji;
4. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu w terminie trzech miesięcy od daty, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji 2500 euro [EUR] (dwa tysiące pięćset euro) tytułem szkody niemajątkowej, które mają być przeliczone na walutę krajową według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakiegokolwiek podatek, który może być pobrany od tych kwot;
 - (b) po upływie powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty płatne przez cały okres zwłoki od tej sumy będą zwykłe odsetki według marginalnej stopy kredytowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;
5. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie dnia 12 lutego 2008 r. zgodnie z art. 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Fatos ARACI
Zastępca Kanclerza

Nicolas BRATZA
Przewodniczący